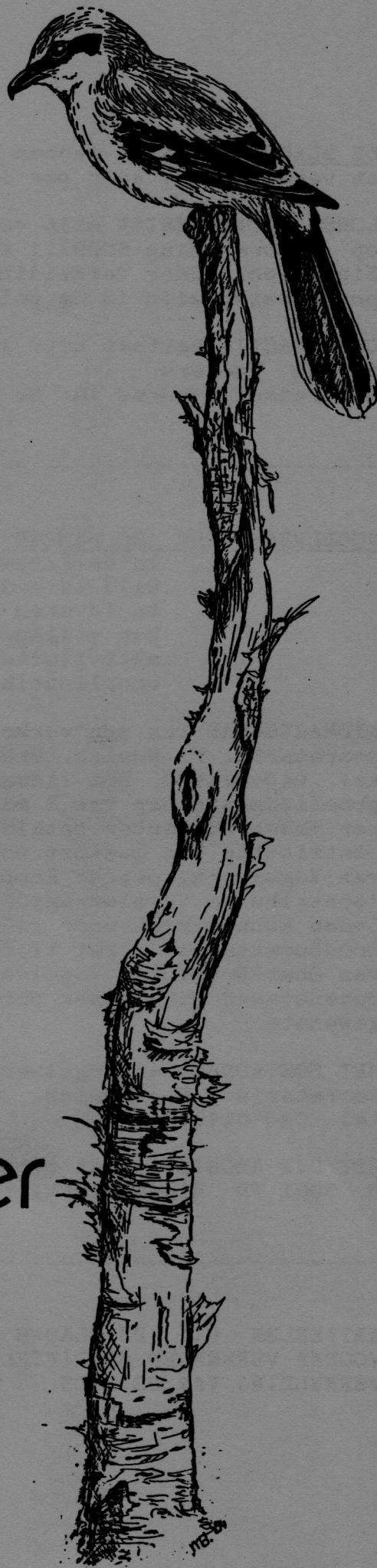

de blauwe klauwier

JAARGANG 16 NR 2

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN", en verschijnt 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f26,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jack Bos, Pierre v.d. Wielen
en Jan Wouters.
Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel.

VOGELWERKGROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f45,-- per jaar; studenten betalen f35,-- en gezinsleden f22,50. De contributie kan gestort worden op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep".

Leden kunnen zich voor f10,-- per jaar abonneren op "De Roodborsttapuit", het tijdschrift van het Samenwerkingsverband van Oost-Brabantse Vogelwerkgroepen (SOV). Dit bedrag moet ook op bovenstaand gironummer worden voldaan, onder vermelding van het gewenste.

HET POSTADRES van vogelwerkgroep "De Kempen" is dat van de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel. 040-814970.

HET DIA-ARCHIEF wordt beheerd door: Wim de Kroon, Kuikseindseweg 6, 5091 TD Middelbeers, tel. 04244-2329.

ARTIKELEN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN IN DE KEMPEN 1989

HENK HENDRIKS

Dit overzicht omvat soorten die in opvallende aantallen werden gezien, soorten die in ons werkgebied vrij zelden worden waargenomen, soorten die ook landelijk gezien zeldzaam zijn, alsmede enkele broedvogelsoorten. Het is weer een zeer uitgebreid overzicht geworden. Het Beuven sprong er dit jaar uit met enkele zeer mooie waarnemingen.

Geoorde Fuut. Broedgevallen: - 4 - 5 paar kokmeeuwenkolonie, B. Dorplein.

- 12 paar Goorven.

- 5 paar Talingven.

- 9 paar de Flaes.

- 1 paar Hazenkolk en 1 paar Withollandven.

- 2 paar Hasselsvennen.

- 1 paar Kromven en 1 paar Keyenhurk. (in aug.)

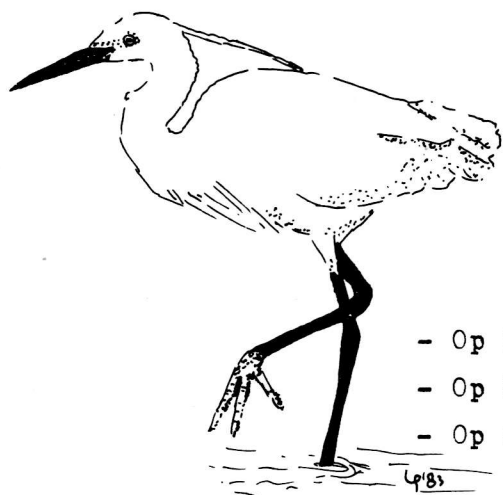
- 8 paar Groot Malpieven.

- Waarschijnlijk 1 paar vaarvennen, Malpie.

- Op 20 mei 2 exx. Meeuwendijk, B. Dorplein.

- Op 2 april 1 ex. Zuidven, Visvijvers Valkenswaard. 1 ex. Gr. Meer.

- Op 26 aug. 5 exx. Kraanven, Groot Hei.

Roodhalsfuut. - Op 20 april 1 ex. en op 22 april 2 exx. Budel Dorplein.

- Van 23 dec. tot 30 dec. 1 ex. Gat van Waalre.

Aalscholver. - Op 28 maart 10 exx. t.p. de Hoort, B. Dorplein. Op 30-3 13 exx.

- Op 2 april 26 exx. afgraving Leenderstrijp.

- Op 2 april 26 exx. noord over Leenderbos en 32 exx. t.p. op het Greveschutven.

- Op 24 okt. 50 exx. z.o. over Eindhoven.

- Op 12 nov. ong. 300 exx. over Landschot en 60 exx. Reuselse Moeren.

Purperreiger. - Op 26 maart 2 exx. overtrekkend, Cartier.

- Op 15 aug. 1 juv. ex. Beuven.

Grote Zilverreiger. - Tot 21 jan was 1 ex. aanwezig op het Beuven, Strabrecht.

Kleine Zilverreiger. - Op 6 mei werd gedurende een half uur een fouragerend ex. waargenomen.

- Op 15 aug. 1 ex. Keyenhurk.

Roerdomp. - 1 broedpaar (waarschijnlijk) Grootmeer, Beuven, Grafven (Strabrecht),
Soerendonks Goor, Groot en Kleinmeer (Vessem), Keijenhurk, Flaes en
2 broedparen Ringselven, (B. Dorplein).
Op 10 juni 1 roepend ex. Leenderhei.

Lepelaar. - Van 1 t/m 25 aug. werd 1 juv. ex. waargenomen op de Keijenhurk,
Landschotse Heide. Op 21 en 22 aug. zelfs 2 exx.

Zwarte Ibis. - Op 20 mei 1 ex. overvliegend Groote Hei.
Opgemerkt hierbij: In het voorjaar van '89 werd in noord-limburg
en brabant regelmatig een Zuid-amerikaanse Ibis gezien!

Ooievaar. - Op 22 aug. 17 exx. Erp.
- Op 27 aug. 18 exx. Keijenhurk.

Zwarte Ooievaar. Tijdens trektellingen op de Strabrechtse heide werden in
totaal maar liefst 8 exx. waargenomen.
- op 10 juli 1 ex. Platvoetje.
- Op 14 aug. 4 keer 1 ex. doortrekkend zw. Strabrecht.
- Op 16 aug. 1 ex. zw. en op 19 aug. 1 ex. zo. Strabrecht.
- Op 22 aug. 1 ex. t.p. Beuven.
- Op 29 en 30 juli en 3 aug. 1 adult ex. Keijenhurk.

Wilde Zwaan. - Tot 3 maart werden tot max. 6 exx. gezien op het Soerendonks Goor.
- Op 24 febr. 13 exx. oost, Strabrecht. Op 9 maart 6 exx. no. Strabrecht.

Grauwe Gans. - In de kokmeeuwenkolonie in B. Dorplein werden max. 44 exx. geteld
op 30 maart.
- Op 16 april hier 8 paar met juv. gezien.
- Op 15 okt. 28 exx. en op 22 okt. 48 exx. overtrekkend, Zandoerle.
- Op 28 okt. 3 exx. zuid, Strabrecht.
- Op 12 nov. 140 exx. overtrekkend Reuselse Moeren.

Brandgans. - In het voorjaar 1 ex. meeuwendijk, Budel-Dorplein.
- Op 5 febr. 1 ex. tussen Rietganzen, Beuven.

Kolgans. - Op 1 jan. 2 exx. Reusel.

Nijlgans. - In maart en april regelmatig 3 exx. Soerendonk.
- Op 2 jan. 2 exx. Lage Mierde.
- Op 20 april 1 ex. weiland zuidelijk Visvijvers Valkenswaard.
- Op 25 maart 1 ex. Wintelre. Op 28 aug. 3 exx. oostelijk v. Wintelre.

- Op 2 en 22 jan. 2 exx. Beuven.

Bergeend. - In maart en april 3 exx. Loozerhei. Op 19 mei 2 paar Loozerhei.

- Op 27 mei 3 exx. Beuven.

- In maart en april 2-3 exx. Withollandven, Landschot.

- In mei 2 paar Goorven. Op 18 juni 1 paar en 6 juv.

- Op 22 mei 8 paar Flaes. Op 18 juni 4 p. en resp. 2, 3, 5 en 8 juv.

- Op 18 juni 1 paar en 3 juv. Hazekolk.

- Op 17 juni 1 paar en 6 juv. Talingven.

Slobeend. - Op 1 sept. 75 exx. Goorven en op 2 sept. 73 exx. Kromven.

Smient. - In maart werden max. 5 man. en 2 vr. waargenomen Soerendonks Goor.

- Op 18 maart 8 man. en 3 vr. Withollandven. Tot 20-4 max. 4 exx. hier.

- Op 19 maart 1 ex. Beuven.

- Op 5 sept. 5 exx. Kromven, Landschot.

- In nov. max. 4 exx. op het Goorven. Op 26 dec. 5 man. en 4 vr. Goorven.

Pijlstaart. - Gedurende de maanden maart en april werd bij elk bezoek Pijlstaarten gezien. Van 28 maart - 1 april 5 man. en 5 vr. en op april 7 man, en 3 vr.

- Op 22 april 1 paar Beuven. Op 19 mei 1 man. en 2 vr. hier.

- Maart, april en mei aanwezig op het Withollandven. Tot en met 8 mei max. 3 man. en 3 vr. waargenomen.

- Op 9 april 3 man. en 3 vr. Budel Dorplein.

- Op 20 april 1 paar Hasselsvennen.

- Op 21 dec. 1 vr. Goorven.

Zomertaling. - Op 28 maart 2 paar Reuselse Moeren. Op 9 april hier nog 3 exx.

- In maart, april en mei waargenomen Soerendonks Goor.

Van 28 maart - 1 april 3 paar hier aanwezig. Op 5 mei 2 mann.

- In april 1 paar De Hoort en 1 paar Ringselven, Budel-Dorplein.

- In april en mei waargenomen Beuven. Op 26 mei 7 mann. hier.

Witoogend. - Op 8 april 1 paar Grafven, strabrecht.

Tot 14 juni werd regelmatig 1 paar waargenomen op het Beuven.

Op 19, 21 en 25 mei werden 1 man. en 2 vr. waargenomen Beuven.

Brilduiker. - Maximale aantal op het Beuven 9 man. en 10 vr. op 19 maart.

Eidereend. - Op 8 okt. en 5 nov. een onvolwassen man. eclips E-3 strand.

- Op 7 nov. 1 vr. De Hees.

Grote Zeeëend.- Op 29 jan. 1 eerste winter Gat van Waalre.

IJseend. - Op 5 en 6 juni onv. man.Flaes.

Grote Zaagbek.- Op 21 febr. 1 paar Keijenhurk.

Nonnetje. - Op 1 jan. 4 vr.Platvoetje,Strabrecht.

- Op 22 jan. 1 vr.Platvoetje en 4 vr.Beufen.

- Op 22 febr. 1 man.en 4 vr.Platvoetje,Strabrecht.

Zeearend. - Op 9 maart 1 subadult Beufen.

De laatste waarneming dateert van 12 dec.1982 van een juv.ex.
ook bij het Beufen.

Visarend.- Op 8 april 1 ex.Starven,Strabrecht en 16 april 1 ex,noord Str.

- 6 mei en 25 mei 1 ex.pleisterend Beufen.

- Van 16 aug.t/m. 18 sept. 1 ex.Beufen,Strabrecht.Regelmatig werden ook 2 exx.gezien.

- Op 2 april 1 ex.visv.Valkenswaard.Op 9 april 1 ex.Budel Dorplein.

- Op 17 april 1 ex.Keijenhurk.Op 22 april 1 ex.Groote Heide.

- Op 23 april 1 ex.Malpie. Op 17 aug. 1 ex.Soerendonk.

Rode Wouw.- Op 24 febr. 1 ex.ozo Beufen.Op 25 febr. 1 ex.zo.coevering,Geldrop.

- Op 6 maart 1 ex.no Budel Dorplein.Op 11 maart 1 ex.Reusel.

- Op 29 maart 1 ex.strabrecht.Op 28 april 1 ex.Beufen.noord.

Zwarte Wouw.- Op 20 mei 2 exx.no Soerendonks Goor.

- Op 24 mei 1 ex.no Budel Dorplein.

Slangenarend.Op 19 mei werd door Lex Peeters 1 ex.gedurende 5 min.zwevend boven het Beufen waargenomen.Verdween later in zuid-westelijke richting.

Ruigpootbuizerd.- Op 15 jan.1 ex.Groot Goor.

Wespendief.Er zijn van deze soort zoveel waarnemingen binnengekomen dat ik alleen de maandtotalen vermeld.(In de Kempen)

- In mei 9 keer.Op 23 mei 4 exx.Strabrecht.

- In juni 6 keer.In juli 1 keer.Op 13 juli 1 ex.Landschot.

- In augustus met uitzondering van Strabrecht 8 keer.Op de Strabrechtse heide werden tussen 13-8 en 10-9 54 exx.gezien.

- In sept. 3 maal.En op 24 okt.(zeer laat) 1 ex.Withollandven.

Grauwe Kiekendief.- Op 22 april 1 vr. Budel Dorplein.

- Op 13 mei 1 vr. zw Beuven.
- Op 20 aug. 1 vr. Withollandven, Landschot.

Slechtvalk.- Op 6 maart 1 man. Pony reservaat, Groote Heide.

- Op 4 aug. 1 ex. Goorven. Op 29, 31 aug. en 2 sept. onvolwassen ex. Landschot. (Kromven en Keijenhurk).

Roodpootvalk.- Ook dit jaar werd het grootste aantal gezien op Strabrecht.

- Op 21 mei een juv. man. Op 23 mei 6 exx. (2 ad. vr., 2 ad. man., 1 juv. vr., 1 juv. man.) Dit was het max. aantal. Op 26 mei man. 4 adulte vr.). Aantal en samenstelling van kleden wisselde dagelijks. Op 2 juni werd nog een adult man. gezien.
- Op 21 en 24 mei 1 ex. Ringselvennen, Budel-Dorplein.
- Op 27 mei 1 vr. Groote Heide.

Smelleken. - Op 22 april 1 man. Groote Heide.

- Op 22 sept., 2 okt., en 16 nov. 1 ex. Strabrecht.

Kwartel.- Min. 4 roepende exx, Strabrecht.

- 15 Z.P. Reusel. 3 Z.P. Bladel. 1 Z.P. Veldhoven. 2 Z.P. Soerendonks Goor.
- Op 16 mei 1 ex. Vessemsse Vennen.
- Op 25 juli 2 exx. Groote Heide.

Porseleinhoen.- Op 30 maart 1 ex. Ringselven.

- Op 8 mei 1 ex. Reuselse Moeren.
- Op 9 en 22 mei 1 ex. Soerendonks Goor. (Overdag roepend)

Korhoen.- Op 20 april 1 haan op weilanden ten zuiden van Oirschotse Heide.

- Op 22 en 27 april en 6 mei 1 bolderende haan Achterste Most, Netersel.

Kraanvogel.- Op 5 maart 150-200 exx. Skandia Geldrop.

- Op 6 maart 230 coevering, Geldrop, 23 exx. Grafven (Strabrecht), 30 exx. Steensel, 24 exx. Soerendonk, en 5 exx. t.p. Loozerhei.
- Op 8 maart 40 exx. Veldhoven en 200 exx. Eindhoven.
- Op 19 maart 1 ex. noord Ploegstraat, Acht en op 27 maart 10 exx. over de Landschotse Heide.
- Op 27 april 5 onv. exx. Achterste Most. Netersel.
- Op 28 okt. 7 + 20 exx. zw. Strabrecht.
- Op 5 nov. 3 exx. E-3 strand en op 11 nov. 4 + 6 exx. zw Strabrecht.

Scholekster.- Op 26 maart 42 exx.E-3 strand.

- Op 30 juni 25 exx.Landschot en op 9 aug. 26 exx.Withollandven.

Steltkluut.- Op 10 mei 1 paar Loozerhei,Budel-Dorplein.

- Van 15 mei - 2 juli 1 man.Beuwen.28 mei - 14 juni 2 man.en 1 vr.
op het Beuven.

Kluut. - Op 21 mei 8 exx.Soerendonks Goor.Op 11 maart 2 exx.Beuwen.

Strandplevier.- Op 15 aug. 1 ex.Keijenhurk,Landschot.

Bontbekplevier.- Op 10 mei 7 exx.Loozerhei en op 27 mei 2 exx.Beuwen.

- Op 31 mei 5 exx.Beuwen.

- Gedurende de maanden aug.en sept. aanwezig op de Keijenhurk.
Maximumaantal van 17 exx.op 6 en 7 sept.

- In de maand sept. waren 6 exx.aanwezig op het Beuven.(15-20 S.)

Kleine Plevier.- Max. 11 exx.op 27 mei Beuven.Op 8 juli zelfs 18 exx.hier.

- Op 30 maart 3 exx.Wasven en op 20 juli 2 exx.Platvoetje.(STR)

- Op 28 maart 1 ex.Welschap.

- Op 15 mei 6 exx.Ekkersrijt.Op 5 mei 7 exx.Loozerhei.

- Op 16 mei 3 exx.Hanevoet.Hier op 21 juni 9 exx.(2 juv.)

- Op 5 mei 13 exx.visvijvers Bergeijk.

- Op 2 juni 1 ex.Dommelbeemden.Op 17 juni 2 exx.De Hogt.

- In mei 5 paar visvijvers Valkenswaard.

- Op 19 aug. 2 exx.Goorven en 8 exx.Keijenhurk.

Goudplevier.- Op 9 sept.,14 okt.,en 25 nov. 1 ex.Strabrecht.Op 11 nov.4 exx.

- Op 25 mei 1 ex.overvliegend 't Look,Veldhoven.

- Op 9 aug.1 ex.Berkven en op 17 sept.2 exx.Kromven,Landschot.

- Op 17 sept. 2 exx.Soerendonks Goor.

- Op 24 okt. 3/5 exx.overvliegend Spreeuw else hei met Kieviten.

Steenloper.- Op 10 mei 1 ex.Wasven,Strabrecht en op 11 mei 1 ex.Soerendonk.

Krombekstrandloper.- 6 - 22 mei 1 ex.Beuwen.Op 16 sept. 1 ex.Beuwen.

Bonte Strandloper.-In aug,sept.,okt.en nov.waargenomen Beuven.

Op 31 aug. 5 exx,op 1 en 14 sept.7 exx.,op 4 en 7 okt.4 exx.,
op 4 nov.22 exx.Dit zijn max.aantallen voor deze maanden.

- 30 maart 3 exx.Loozerhei.Op 5 april 7 exx.en op 10 mei 10ex.

Op 31 maart 9 exx.Keijenhurk.

- Tijdens de najaarstrek werden max. 10 exx. waargenomen op 29 aug. en 1 sept. Landschotse heide.
- Op 5 aug. 1 ex. Platvoetje, Strabrecht en op 17 sept. 2 exx. op het Soerendonks Goor.
- Op 11 sept. 4 exx. en 16 sept. 5 exx. Beuven. Op 18 okt. hier 2 exx.

Temmincks Strandloper. - Op 20 en 21 aug. 1 juv. ex. Platvoetje, Strabrecht.
- Op 19 aug. 3 exx. Kromven, Landschot.
- Van 23 aug. - 1 sept. 1 ex. Keijenhurk. (ander kleed als de 3 exx. van het Kromven).

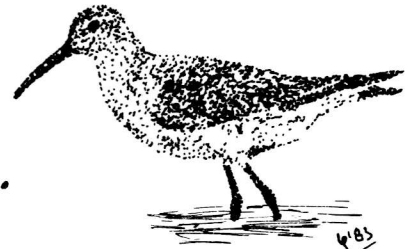
Kleine Strandloper. - Op 10 mei 12 exx. Loozerhei. Op 21 mei 4 exx. Beuven.
- Op 18 aug. 1 ex. Beuven en op 31 aug. 16 exx. Keijenhurk en 2 exx. Kromven, Landschot.
- Van 3 - 20 sept. 2 exx. Beuven. Op 2 sept. 7 exx. Keijenhurk en 1 ex. Kromven, Landschot.

Amerikaanse Gestreepte Strandloper. - Op 14 sept. 1 ex. Beuven.

Dit is de eerste waarneming van deze soort in de Kempen.

Drieteenstrandloper. - Op 28 aug. 1 ex. Keijenhurk.

Kanoetstrandloper. - Op 10 mei 1 ex. Loozerhei.
- Op 14 en 17 sept. 1 ex. Beuven.

Grauwe Franjepoot. - Op 20 mei 1 ex. Budel-Dorplein.

Zwarte Ruiter. - Op 2 sept. 25 exx. Keijenhurk en op 4 sept. 26 exx. Beuven.

Groenpootruiter. - Op 10 mei 15 exx. Loozerhei.
- Op 4 aug. 25 exx. en op 13 aug. 21 exx. Landschot.

Tureluur. - Op 3 mei 10 paar Landschot. (In '89 12 paar).

Witgatje. - Op 13 aug. 12 exx. Landschot en 12 exx. S. Goor. Op 14 aug. 16 exx. op het Soerendonks Goor.

Bosruiter. - Op 13 aug. 9 exx. Landschot. Op 11 en 12 aug. 9 exx. Platvoetje.
- Op 6 mei 10 exx. Withollandven en op 23 mei 9 exx. Beuven.

Poelruiter. - Op 21 en 22 juni 1 adult zomerkleed Beuven.
- Van 6 - 9 juli 1 adult zomerkleed Beuven.
- Op 3 aug. 1 ex. Keijenhurk.

Oeverloper.- Op 13 aug. 20 exx.en op 18 aug. 26 exx.Landschotse Heide.

Kemphaan.- Enkele max.aantallen.

- Op 20 april 166 exx.Landschot.Op 15 mei 30 exx.Withollandven.
- Op 13 juli 12 exx.Landschot en op 13 aug. 24 exx.Landschot.
- Op 28 maart 35 exx.Soerendonks Goor.Op 17 sept.hier 4 exx.
- Op 3 en 7 mei resp. 19 en 20 exx.Beuven.
- Op 26 juli en 12 aug. 7 exx.Beuven.In okt.hier 2 exx.en 13 nov.3 exx.
- Op 10 mei 5 exx.Loozerhei.Op 20 mei 11 exx.Kraanvennen.
- Op 24 okt. 1 ex.Kromven,Landschot.

Rosse Grutto.- Op 19 febr. 1 ex.tussen Grutto's zw.,Strabrecht.

Regenwulp.- In het voorjaar max.aantal van 90 exx.op Withollandven en op 27 april 120 exx.langs de Ir.van Meelweg.

- In het najaar max.van 19 exx.op 12 aug. op de Landschot.

Grutto.- Op 6 maart 350 exx.Withollandven en op 30 juni 200 exx.op het moerasje bij de Keijenhurk.

Wulp. - Op 6 maart 340 exx.op het Withollandven.

Bokje. - Op 26 febr. 1 ex.moerasje,Keijenhurk.

- Op 13 april 1 ex.Berkven,Landschot en op 24 april 1 ex.op de Klotvennen,Groote Heide.

Watersnip. - Op 14 aug. 70 exx.Soerendonks Goor en op 26 aug. 77 exx.Landschot.
- Dit jaar 2-3 broedparen Collse Zegge.

Dwergmeeuw.-Op 9 april 1 ex.Budel-Dorplein.

- Op 10 mei 1 adult en 5 subadulte exx.Soerendonks Goor en 1 adult ex.Loozerhei.
- Op 3,6 en 7 mei 1 subadult Withollandven,Landschot.
- Op 14 en 19 mei 1 subadult Soerendonks Goor.Op 11 mei hier 2 exx.
- Op 16 mei 1 ex. en 23 mei 3 exx.Beuven.
- Op 10 juni en 8 juli 1 subadult Beuven.Op 26 juli 1 juv.S.Goor.

Zwartkopmeeuw.- Tijdens een broedvogelinventarisatie in de kokmeeuwenkolonie van Budel-Dorplein werden maar liefst 10 broedparen geteld.

- Op 30 maart 2 exx.Soerendonks Goor.
- Op 28 maart 2 subadulte exx.en op 16 april 1 ex.Flaes.

- Op 17 april 1 ex.op weilanden zuidelijk van Landschot en ook 2 exx.op het Talingven.(Bij Goorven).
- Op 24 juni 1 ex.Scheidinsven,Strabrecht.
- Op 1 mei 2 exx.Goorven en op 8 mei 1 ex.Withollandven.

Geelpootmeeuw.- Op 27 mei,23 juni en 25 aug. 1 adult Beuven.

- Op 10 aug. 1 ex.Soerendonk.
- Geen gegevens van de Loozerhei,waar ze de laatste jaren regelmatig werden waargenomen.

Kleine Mantelmeeuw.- Op 19 mei 400 exx.Beuven.

Grote Mantelmeeuw.- Op 8 juni 1 ex.(derde zomerkleed) Flaes.

Visdief.- Dit jaar 5 broedparen Budel-Dorplein.

Kleine Burgemeester.- Op 23 mei 1 adult ex.Beuven.

Dit is de tweede waarneming voor de Kempen.De vorige waarneming betrof een vogel in tweede zomerkleed op 5 en 11 mei op de meeuwendijk in de kokmeeuwenkolonie in Budel-Dorplein.Dat was in 1982.(zie Roodborsttapuit "83 nummer 3)

Witwangstern.- Op 9 mei 1 adult ex.Soerendonks Goor.

- Op 21 mei 3 adulte exx.die vanuit de schuilhut bij het Beuven praktisch de gehele dag schitterend te bekijken waren.
- Op 22 mei waren nog 2exx.aanwezig.

Zwarte Stern.- Op 10 mei 45 exx.Soerendonk en 20 exx.Ringselven,B.Dorplein.

- Dit jaar 9 broedparen geconstateerd op de Landschotse heide.
-

IJsvogel.- In het voorjaar regelmatig 1 ex.visvijvers Valkenswaard.

- Verder alleen najaarswaarnemingen:

Op 25 juli,2 aug.,en 7 sept. 1 ex.Hulsterbroek,Geldrop.

Op 4 aug. 1 ex.Groote Aa,Heeze.Op 13,14 sept. 1 ex.Heezerbos.

Op 17 aug. 2 exx.visvijvers Bergeijk.

Op 28 dec. 2 exx.Collse Zegge.

Hop.- Op 7 april 1 ex.weiland zuidzijde van de Keijenhurk.

Velduil.- Op 30 okt. 1 ex.pleisterend Strabrecht.

- In juni 1 ex. in een tuin in Geldrop.
- Draaihals.- Op 15 april en 4 sept. 1 ex. Strabrecht.
- Op 2 mei 1 ex. Beatrixkanaal.

Nachtzwaluw. Enkele broedvogelgegevens (onvolledig)

- 3 paar Cartierheide.
- 8 paar Oirschotse en Oostelbeerse heide.
- 3 paar Kroonvense heide. (Bladel)
- 4 paar De Pan, Maarheeze.
- 1 paar Boksenberg en 3 paar Hugterberg, Maarheeze.
- 7 paar Budelerbergen.
- Min. 5 paar Strabrecht.

Kleine Bonte Specht. - 2 paar kasteelbos Heeze.

- 1 paar Collse Zegge.
- Op 5 febr. 1 ex. boswachterij Hapert.
- 1 paar Groot Goor.
- Op 15 okt. 1 ex. Reuselse Moeren.
- 1 broedpaar Meelakkers.

- Oeverzwaluw. - Op 1 en 5 april resp. 8 exx. B. Dorplein en 10 exx. Soerendonk.
- Op 26 april ong. 75 exx. E-3 strand.
  - In mei ong. 20 exx. kolonie Ekkersrijt.

- Waterpieper. - In febr. en maart regelmatig enkele exx. Hulsterbroek, Geldrop.
- In jan, febr. en maart 1-3 exx. Soerendonk.
  - Op 20 april 2 exx. Ringselvennen.
  - Vanaf 19 nov. 1 ex. E-3 strand.

- Roodkeelpieper. - Op 31 maart 3 exx. Budel-Dorplein. Dit is een zeer vroege waarneming daar de enkele exx. die jaarlijks in Nederland gezien worden bijna allemaal in de maand mei worden gezien. De vogels werden aan de grond gezien en van zeker 1 ex. duidelijk de rode keel.

- Duinpieper. - Op 18 juni werd een zingend man. waargenomen in de omgeving van het Wasven, strabrecht.
- Op 21 aug. 4 adulte exx. pleisterend, Strabrecht.
  - Op 18 okt. 2 exx. Platvoetje, Strabrecht.
  - Op 24 mei 1 adult ex. Loozerhei.

- Gele Kwikstaart. - Op 1 sept. 80-90 exx. overvliegend Beuven.

- Rouwkwikstaart. - Op 2 juni 1 ex. Dommelbeemden. Op 8 okt. man. en vr. E-3 strand.

Grote Gele Kwikstaart.- Eerste helft van Sept. 1 ex.Kasteel Heeze.

- 8 okt. 1 ex.zw.Strabrecht.

- 8 okt. 1 ex.Goorven en 12 okt. 1 ex.Groote Aa,Heeze.

- Op 27 dec. 4 exx.Eckartse Bos.

Fitiŕ Van 20 t/m. 27 febr. 1 zingend ex.Marialaan,Reusel.

Voor deze tijd van het jaar een uitzonderlijke waarneming.

Sprinkhaanrietzanger.- 2 Z.P. Beuven en 1 Z.P. Soerendonks Goor in voorjaar.

- Op 8 mei 1 ex.Reuselse Moeren.2 Z.P. Cartierheide.

- Op 24 juni 1 ex.Hanevoet.

Rietzanger.- Op 9 april en 24 mei 1 Z.P. Budel Dorplein.

- Op 15 mei 2 Z.P. Keijenhurk en op 19 mei 1 Z.P. Beuven.

- Op 11 juni 1 Z.P. Plateaux,Bergeijk.

Snor.- Op 20 april 2 Z.P. Budel Dorplein.

Cetti's Zanger.- Op 19 maart 1 zingend ex.langs de Witte Loop bij het Grafven,Strabrecht.Later niet meer teruggevonden.

Groenlandse Tapuit.- Op 7 en 8 mei 1 ex.Landschot.

Roodborsttapuit.- 28 paar Leenderbos/Groote Heide.

Beflijster.- Op 30 maart 1 paartje Strabrecht.

- Op 9 april 1 man,Budel Dorplein en 1 ex.zw.van Son.

- Op 4 mei 1 man.Hoogeloon.

Waterspreeuw.- Op 12 en 13 sept. 1 ex.langs de Aa bij kasteel Heeze.

Taigaboomkruiper.- Op 17 sept.1 zingend ex.Leenderbos.

Glanskop.- Diverse keren in de herfst waargenomen in de Hertgang,De Utrecht.

Putter.- Op 22 april 1 ex.Groote Heide.

- Op 15 okt. 1 ex.Paddevenweg,Zandoerle.

- Op 12 nov. 1 ex.Reuselse Moeren.

Goudvink.- Op 7 april 1 ex.Veldhoven,A.Van Duinhovencollege.

- Op 21 april 1 ex.Zandoerle.

- Op 10 sept. 1 ex.Eersel.

Appelvink.- Op 9 maart 1 ex.zo.overvliegend Beuven.
- Op 10 juni 1 ex.laag overvliegend Groote Heide.
- Op 13 juli 1 ex.Berkven.

Europese Kanarie.- Van 20 mei t/m.2 juni zangpost Reusel.

Kruisbek.- In januari en februari 3-6 exx.waargenomen Laagveld,Leenderbos.
- Op 13 aug. 1 ex.Landschot.Op 15 okt. 1 ex.Veldhoven,overtrekkend.
- Op 2 sept. 15-20 exx.kasteelbos³ heeze.
- Op Op 19 dec. 1 zingend ex.Oeijenbos.
- Op 30 dec. 2 exx.nw.Beuven.
- In juli en aug. regelmatig 1-2 exx.Strabrecht.

Raaf.- Op 30 maart 1 ex.n.,Beuven.

Keep.- In mei en juni 1 zangpost tussen Beuven en Starven.In mei ook 2 keer een vrouwtje gezien.

Sneeuwgor.- Op 4 nov. 1 man.De hees.

Hierbij wil ik de volgende mensen bedanken voor het inzenden van hun waarnemingen: Piet van Happen,Jan-Erik Kikkert,Carlo van Seggelen,Ruud en Rob Bouwman, Tom Heijnen, Lex Peeters, Jan Wouters, Pierre van de Wielen, Wiel Poelmans, Geert Sanders, Chris van Turnhout en Bram Aarts.

Groetjes

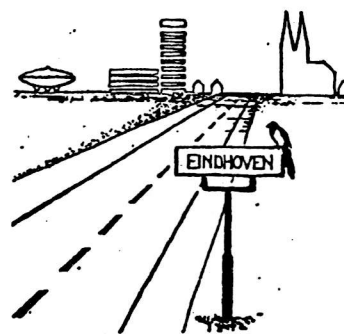
Henk Hendriks
Groesstraat 5 5662 ET Geldrop.

VOGELS VAN

-13-

DE STAD

W. D. VEENHUIZEN

BIJZONDERE WAARNEMINGEN STAD EINDHOVEN TOT EN MET AUGUSTUS 1990

DATUM	AANTAL	SOORT	PLAATS + BIJZONDERHEDEN	WAARNEMER
2101	25	Sijs	tuin Bussele 32, vliegend naar ZW	WV, JVD
02	1	Boomklever	Sliffertsestraat	RA
1102	1	Goudhaantje	tuin Bussele 32, zang	WV
1702	1	Boomklever	Parklaan	WV, JVD
1702	120	Tafeleend	Karpendonkse Plas	WV, JVD
2002	1	Slechtvalk	Franse Baan, vliegend naar ZW	PM
1303	1	Aalscholver	Franse Baan, vliegrichting NO	PM
1503	1	Gele Kwikstaart	industrieterrein Philips Achtseweg	PM
1603	1	Zwartkop	tuin Bussele 32, brabbelende zang	WV
0104	1 m.	Zomertaling	Karpendonkse Plas	WV, JVD
0104	30	Aalscholver	Orpheuslaan, vliegend naar NNO	WV, JVD
22/2304	1	Gekraagde Roodstaart	??, zang	LL
2604	1	Ortolaan	Limbeek/Chr. Bakkerstraat, naar NW	LL
0505	1	Ransuil	Boschdijk (Gr. Beek), verk. slachtoffer	PM
3005	1	Braamsluiper	Parklaan/Kievitlaan, zang	WV
2608	1	Vuurgoudhaantje	Parklaan/Pelikaanlaan, voedselzoekend	WV
2608	2	Witgatje	Karpendonkse Plas	WV
2608	1	Sperwer	Emmasingel, slaat Huismus	PM

Afkortingen van waarnemers: WV: Willem Veenhuizen, JVD: Jack van Diemen, RA: Rob Aarts, PM: Pierre Maréchal, LL: Leo Linnartz.

Met dank voor de ingezonden waarnemingen, welke betrekking hebben op de bebouwde kom van Eindhoven en omgeving!

VOGELS ZOEKEN IN IERLAND

De reis

Ierland was een van die landen die ik wilde gaan bezoeken als ik wat ouder en (financieel) onafhankelijker zou zijn. Ik had al zoveel verhalen gehoord van oudere vogelaars, die Spanje, Suriname of Lapland hadden doorkruist en nu was het mijn beurt.

Eind mei nam ik de budgetbus naar Ierland vanaf Amsterdam-zuid. De verminkte duinen bij Calais leverden me 2 Bruine Kieken op, de overtocht per hovercraft naar Dover niets. (Deze vaartuigen zijn altijd gehuld in een nevel van zout water en herrie.) In Dover zag ik wat soepduiven. Na een nacht in de bus op de boot en met bier bereikte ik Ierland.

Het landschap

Mijn eerste indruk van Ierland gold voor de hele rest van mijn reis. Héél véél houtwallen en een haast belgische wijze van bouwen. Veel bejaarden en kinderen met rood haar. Overall de geur van turfrook zelfs in de steden - arme hoogvenen! Ruilverkavelingen zijn nog erg onbekend en ruig struweel overwoekert hier en daar de weiden.

Slechte hobbelige wegen en een chaotische verzameling Amerikaanse bungalows, ruïnes, villa's, krotjes en boerderijen, dit alles verbonden door eendeloos lange elektriciteitsdraden op houten palen. (Veel Ieren hebben vermoedelijk de foto's van hun naar Amerika getrokken familieleden bekeken en de daarop afgebeelde droombungalows nagebouwd.)

De vogels

De bus reed van oost naar west door dit rommelige maar prachtige landschap. Afgezien van de meeuwen waren het de kraaiachtigen die me het eerst opvielen. Er waren héél veel roekenkolonies, bij ieder dorpje en om de al dan niet verlaten huizen wemelde het van de Kauwen. Ook Eksters en Bonte Kraaien waren goed vertegenwoordigd. De diverse duivensoorten waren iets minder algemeen dan bij ons, mogelijk vanwege het kleiner percentage akkerland. Zangvogels en vooral zwaluwen waren erg talrijk. Volgens enkele Ieren namen deze de laatste jaren behoorlijk toe, dit zou ook gelden voor de Gierzwaluwen!

Cliffs of Moher

Ik was natuurlijk van plan om wat meer "bijzondere" soorten te gaan zien dus zocht ik een verblijf in de buurt van een grote zeevogelrots. Ik besloot om in het kuuroord Lisdoonvarna te overnachten. Enkele kilometers naar het westen begrenst een ontzagwekkende rotsmuur van 8 km lang en 200 m. hoog de oceaan. De beste plaats om te vogelen is het toeristische stukje bij O'Briens waar deze "Cliffs of Moher" het hoogst zijn en waar het uitzicht ideaal is. Hier vormt de rotskust een boogvormige inham met een rotspunt van 60 m hoog in het water. Op mijn eerste excursiedag zag ik bijna alle vogels waarvan ik gehoopt had enkele soorten te mogen zien in Ierland: Kuifaalscholver, Noordse Stormvogel (2 typen: lichte en donkere vorm), Drieteenmeeuw, Alk, Zeekoet en Papegaaiduiker, Slechtvalk, alle ierse kraaien met o.a. Raaf en zelfs 2 Alpenkraaien die naast de infoschuur wat etensafval stalen van een paartje Kauwen! Ook nog Gras- en Oeverpieper, Rouwkwikstaart en, wat later bleek, een mannetje Frater op een zangpost. (Later brachten foto's van de soort een sluitende oplossing).

Naar deze Cliffs of Moher ben ik verschillende keren teruggedaan en met hetzelfde resultaat. Als iemand van jullie ooit hier gaat kijken neem dan een telescoop mee, al nestelen sommige soorten vlakbij toegankelijke plaatsen. De beste plaatsen om te gaan zitten zijn de rotsbalkons, al zijn er gevaarlijk ondermijnde plaatsen! In elk geval zijn deze rotsen een van de weinige gebieden op het ierse "vasteland" die zich kunnen meten met de eenzame eilandjes wat

betreft zeevogel-aantallen en -soorten. Deze eilanden zijn moeilijk te bereiken.

Jan van Genten en Pijlstormvogels broeden niet op de Cliffs of Moher, maar om deze vogels te zien hoef je niet naar de eilanden want er is genoeg van deze vogels te genieten vanaf de een of andere kaap.

De Burren

Ten noorden van de kliffen strekt zich de Burren uit, een merkwaardig stuk heuvelland met witte rotsen, grijze steenvlakten en slechts hier en daar een dal met vaak verlaten huisjes in een soort oase.

Dit is een gebied met veel neerslag maar desondanks een kurkdroge bodem en de winters zijn haast mediterraan, de zomers zijn meer subarctisch zodat de maximum- en minimumtemperatuur jaarlijks erg weinig varieert. Vreemd genoeg had ik het genoegen om in één etmaal een zomerse temperatuur van 22 graden te zien dalen tot een stevige nachtvorst!

In dit gebied zijn de planten belangrijker dan de vogels hoewel er Smellekens en Spewers broeden en ook Raven. Er zijn tijdens mijn verblijf zelfs een groep Bijeneters en Kruisbekken gezien, maar daar was ik niet bij. Ook het Smelleken liep ik mis.

De planten die hier voorkomen heb ik wel allemaal kunnen zien want eind mei bloeien ze allemaal. Arctische, alpiene, subtropische, droogteminnende, vochtminnende, kalkminnende en zuurminnende soorten, alles van nature voorkomend tot verwarring van de meest ervaren plantkundigen. Net buiten het gebied komen hier nog soorten bij die ooit in de landgoederen zijn geplant en van de gehele wereld afkomstig zijn al voeren de bloemen van Ierland zelf hier de boventoon. Het landschap is niet typisch iers maar eerder mediterraan met kale rotsplateaus en gras- en struiksteppe-achtige ruigten waar verwilderde geiten bosvorming verhinderen. De kalksteen die het gebied draagt, zit vol barsten en dat is dan ook de reden dat er nauwelijks water op blijft staan. De schaarse meertjes staan meer droog dan vol en de beekjes die ontspringen in de hoogvenen, verdwijnen met een klokkend geluid als ze het kalksteen bereiken. Bovengronds loopt soms een droge bedding verder en ondergronds een natte grot. Het mafste wat ik in deze dorstige wereld heb gezien was een heilige bron met maar ongeveer één kopje water in het kleine kuiltje. Overal zijn hier ruïnes en heiligdommen, sommige van voor Christus.

Achill

Na een weekje in de Burren ben ik maar eens gaan verkassen naar Achill, een langgerekt eiland in het westen. Dit is een eiland dat door een brug verbonden is met de rest van County Mayo. Er zijn kliffen van 600 meter! Ook zijn hier hoogvenen, soms tot aan de kust toe. Op de rotskusten zag ik Noordse Stormvogels, Drieteenmeeuwen, Raven, Alpenkraaien, Oeverpiepers en een Torenavalk. Hier en daar kon ik ook nog wat Rotsduiven zien voorbijsnellen. Tijdens een storm heb ik ook nog zeetrek geteld; dit resulteerde in flink wat Jan-van-Gent- en Aalscholverwaarnemingen. Deze vogels kon ik nog beter zien tijdens een overtocht naar Clare Island, een vogelrijk en mensarm stuk steen ten noorden van Connemara. Vanaf het kleine bootje waren zwemmende Alken en Zeekoeten te zien en zelfs een Zwarte Zeekoet!

Land van kraaien

Ten opzichte van de vele zeevogels heb ik maar weinig roofvogels gezien. Torenavalk en Sperwer zijn naar ierse begrippen niet zeldzaam, maar ik zag er maar enkele, al zal ik in dit heggrijke land het een en ander hebben gemist. Wel zag ik een juveniele Slechtvalk in een woeste kloof, waarvan ierse vogelaars dachten dat deze vogels er waren uitgeroeid. Misschien een gevolg van de herkolonisatie door de in Ierland niet zó zeldzame valken. Buizerden en Steenarenden zijn in Ierland uitgestorven, al komen deze soorten vreemd genoeg wel voor in het britse Noord-Ierland, waar de vogelbevolking ook meer overeenkomst vertoont met die van

Groot-Brittannië. Zo is de Alpenkraai in Noord-Ierland ook al erg zeldzaam terwijl in de republiek dit een van de vogels is, die niet weg te denken is uit het woeste kustgebied.

Deze prachtige buitelaars leven in de regel bij de kust omdat daar zowel broedgelegenheid is als voedsel. Het nest bevindt zich in rotsspleten en zelfs in oude torens e.d. De vogels zijn niet schuw en ik heb daar voordeel bij gehad tijdens het bekijken van het nestelen, het voedselzoeken en tot mijn verbazing het voeren van jongen! Het grootste deel van de dag brengen ze echter door met luchtacrobatiek waarbij ze een zeer kenmerkende schreeuw uitstoten. Het klinkt als iets dat tussen een Kauw en een Buizerd in zit en ook het silhouet komt daarmee overeen. Als je ze hoort en ziet boven een klif, dan ben je echt in Ierland. Dit is simpelweg het land van de kraaien, of je nu Bonte Kraaien een Raaf ziet wegpesten of in ieder dorp een Roekenkolonie ontdekt.

Merkwaardige zaken

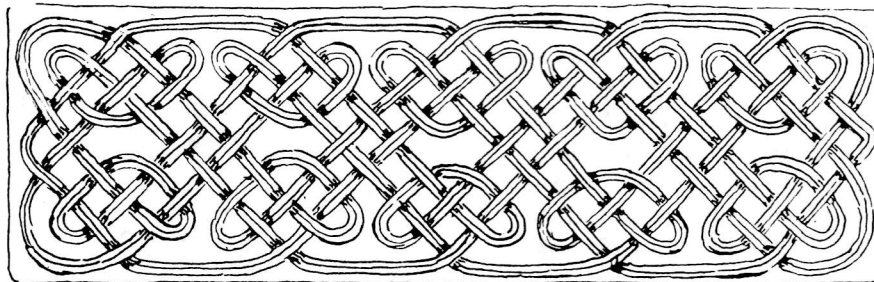
Toen ik een keer een kroeg in wilde stropelen - wat een dorst - lag er een verlamde kat en een kapotgevallen stuk

daklei voor de ingang. Toen ik bij het dier knielde, zag ik dat er een vijftal Kauwen op kleine afstand om ons heen liepen, zonder ontzag voor mij. Ze leken wel leedvermaak te hebben! Het was een erg surrealistische ervaring!

Veel Ieren kunnen trouwens ook vertellen van merkwaardige vogelzaken. Zo zou de Alpenkraai tijdens de vasten en op vrijdag gegeten mogen worden omdat dit dier wat niet tot de zeevogels behoorde en toch aan de kust vloog, wel een vis moest zijn! Iets logischer maar nog moeilijker te geloven is het verhaal over zwaluwen die door God zo slim zijn gemaakt dat ze tijdens de herfsttrek een stukje hout meenemen om daarop te kunnen gaan zitten rusten in de grote oceaan! Iedereen die iets van vogels weet kan je vertellen over de Kwartelkoning die vroeger zo algemeen was dat op warme zomernachten het gekras de slapelozen werkelijk dol maakte! Nu maakt het op veler verzoek op de radio uitgezonden geluid nog alleen maar goede herinneringen wakker.

Voor de Kwartelkoning hoef je dus niet meer naar Ierland te gaan, maar de rest van de vogels en - op de eerste plaats - het land mag je niet missen!

KEES HENDRIKS

NOGMAALS TUINVOGELS IN DE WINTER

In aanvulling op het artikel in de vorige Blauwe Klauwier over het onderzoek naar de wintervogels in Europese tuinen, volgen hier nog wat resultaten uit de Kempen. Ik heb twee jaar meegedaan nl. de winters van '87-'88 en '88-'89. In de tweede winter duurde het onderzoek langer maar voor de vergelijkbaarheid heb ik van beide winters eenzelfde periode van 13 weken genomen. Die liep van de eerste volle week van december tot en met de week waarin 1 maart viel. Globaal dus de maanden december, januari en februari. Kort gezegd kwam het onderzoek er op neer dat per week, van alle in de tuin waargenomen vogels, per soort de maximale aantallen werden genoteerd.

Uit de eerste winter heb ik ook nog de gegevens van Piet Roefs uit Middelbeers. Dat geeft nog wat vergelijkingsmateriaal. In tabel 1 is van elke soort aangegeven in hoeveel weken zij is gezien en van de top 12 wat het gemiddelde aantal per week was.

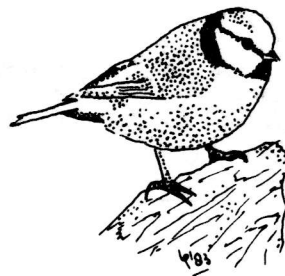
Uit vergelijking van de tuin uit Reusel met die uit Middelbeers blijkt dat er flinke verschillen tussen tuinen kunnen bestaan. Dit zal in belangrijke mate worden veroorzaakt door de ligging. Een soort die dit heel goed aangeeft is de Huismus. In de tuin in Reusel is het een zeldzame verschijning, terwijl het in de tuin in Middelbeers de talrijkste soort is. Verder zijn de aantallen van de mezen in Middelbeers lager. Opvallend hoog in de top 12 van Middelbeers staat de Sijs, die maar in 3 weken gezien is. Maar als er een keer een groep van 31 stuks komt eten, dan stuwt dat het gemiddeld aantal per week flink op.

Uit vergelijking van de gegevens uit de twee winters in Reusel blijkt dat

de vogelbevolking niet iedere winter dezelfde is. Zo zijn de mezen en de Vink in het eerste seizoen duidelijk talrijker dan in het tweede. Daar staat tegenover dat de Groenling in de tweede winter veel talrijker was. Vergelijkbare verschillen zijn ook te zien in de resultaten van Jim en Sarah Kay in hun artikel in de vorige Blauwe Klauwier.

In hoeverre de verschillen tussen de winters iets zeggen over het aantalsverloop van de populaties is niet direct te zeggen. Maar vergelijking van de tuinvogelresultaten uit Reusel met resultaten van PTT-project tellingen van SOVON in februari in de buurt van Reusel (De Kemphaan: jrg. 8(2) pag.17-20) geeft frappante overeenkomsten te zien. Van de soorten die in beide winters in de tuin de top 10 vormen wordt de Groenling nauwelijks opgemerkt bij de Punt Transect Telling (PTT); die is dus niet beschikbaar voor vergelijking. Van de overige 9 soorten nemen er 6 af zowel in de tuin als bij de PTT, 3 soorten nemen toe in de tuin en 2 daarvan ook bij de PTT. Alleen de tendens van de Staartmees in de tuin verschilt van die bij de PTT. Als de tendens van jaar tot jaar bij 8 van de 9 soorten bij punt transect tellingen hetzelfde is als bij het tuinvogel onderzoek dan lijkt het er toch op dat de tuinvogels representatief kunnen zijn voor de hele populatie.

JAN WOUTERS

TABEL 1. Waargenomen soorten in de winters '87-88 en '88-89 in een tuin in Reusel en in Middelbeers. De soorten staan in volgorde van talrijkheid. Bij de top 12 is, behalve het aantal weken waarin de soort is gezien, ook het gemiddelde aantal per week weergegeven.

SEIZOEN '87-88 Reusel (J.Wouters)			SEIZOEN '87-88 Middelbeers (P.Roefs)		
	gem. aant/wk	aantal wkn		gem. aant/wk	aantal wkn
1. Koolmees	9,5	13	1. Huismus	3,8	13
2. Vink	6,6	13	2. Koolmees	3,8	13
3. Pimpelmees	4,7	13	3. Sijs	3,4	3
4. Merel	3,1	13	4. Vink	2,9	13
5. Heggemus	2,8	13	5. Pimpelmees	2,8	13
6. Ringmus	2,3	5	6. Turkse Tortel	2,3	13
7. Groenling	1,5	8	7. Merel	2,2	13
8. Roodborst	1,1	13	8. Ringmus	1,5	12
9. Winterkoning	1,0	13	9. Heggemus	1,2	13
10. Staartmees	1,0	8	Roodborst	1,2	13
11. Barmsijs	0,4	3	11. Matkop	1,0	8
12. Matkop	0,2	2	12. Groenling	0,7	6
Huisumus	0,2	2	Staatmees		4
Spreeuw		1	Winterkoning		6
Sperwer		1	Ekster		2
Zanglijster		1	Houtduif		1
			Boomkruiper		1
-----			-----		
16 soorten			17 soorten		

SEIZOEN '88-89 Reusel (J.Wouters)		
	gem. aant/wk	aantal wkn
1. Koolmees	6,5	13
2. Groenling	5,5	13
3. Pimpelmees	2,5	13
4. Merel	2,4	13
Heggemus	2,4	13
6. Vink	2,2	12
7. Roodborst	1,8	13
8. Staartmees	1,8	6
9. Winterkoning	1,5	13
10. Ringmus	0,8	5
11. Sperwer	0,4	5
12. Zanglijster	0,3	3
Goudhaantje		3
Rietgors		1
Spreeuw		1
Sijs		1
Barmsijs		1
Matkop		1
-----		
18 soorten		

ONBEKENDE GEBIEDEN

LANDGOED "DE WIELEWAAL" TE EINDHOVEN.

Excursie gehouden op 27 mei 1990 van 6.00 tot 9.30 uur.

Met een tiental vogel- en natuurliefhebbers en -sters begonnen we om 6 uur aan een wandeling op het landgoed "de Wielewaal" van de familie Philips.

De Wielewaal is een ca 160 ha. groot boscomplex, gelegen aan de noordwest-rand van de bebouwde kom van Eindhoven. Het maakt deel uit van een belangrijk boscysteem, in samenhang met de naastgelegen bos- en parkgebieden: Gemeentelijk Philips-de Jongh Wandelpark, Sportpark de Herdgang, de bossen tot aan de Achtse Weg, ziekenhuis "De Grote Beek", de bosstroken van het Driehoeksbos en de in het zuidwesten gelegen gebieden tussen de Vense en Welschapse Dijk. Dit gehele gebied fungeert als een zeer belangrijk rust- en leefgebied voor allerlei planten en diersoorten, het is een zgn. brongebied.

Onze belangstelling ging deze keer uit naar het voorkomen van de verschillende vogelsoorten, die we door middel van de zang op naam hebben gebracht.

Er zijn twee wandelroutes uitgezet: een korte en een lange route. Het bosgebied was zo fascinerend dat we beide routes hebben gelopen. Je wordt geboeid door de zware eikenlanen, doorzichten en vergezichten, de afwisseling in hoge en lage beplantingen, "heidege-

bieden" en zelfs weiden en landbouwpercelen. En natuurlijk niet te vergeten de Rhododendronpartijen nabij de parkaanleg van het landhuis. We hadden nog nooit zulke hoge (tot 5 à 6 meter) Rhododendrons gezien!

De vogels:

In dit gevarieerd bosgebied hebben we vele soorten gehoord. Langs de grote route naast algemenere soorten als Koolmees, Pimpelmees, Vink, Heggemus, Winterkoning en Roodborst ook soorten als Grote Bonte Specht (ca. 7), Groene Specht (3), Grauwe Vliegenvanger (1), Zwarte Mees (5-6), Kuifmees (3-4), Goudhaantje (30-40), Zanglijster (15), Grote Lijster (3), Boomkruiper (10), Staartmezen met jongen, Vlaamse Gaai (3) en Koekoek (1).

Plotseling zagen we een ree-geit tussen de bomen door naar een heidegrasterrein springen; een fraai gezicht, dat lichte bruin in het donkere, met zonnestrallen doorbroken bos.

Na de grote route wilden we ook nog even de kleine doen. Hier noteerden we Boomklever (1), Zwarte Kraai (2), Kauw (1) Boomkruiper (2), Winterkoning (3), Zwartkop (2), Merel (9), Vink (1), Heggemus (1), Zanglijster (2), Tjiftjaf (1), Koolmees (1), Pimpelmees (3), Zwarte Mees (1), Roodborst (2), Goudhaantje (4), Houtduif

(5) en Holenduif (1). Het was trouwens wel een erg korte route.

Opvallend was dat we een aantal vogelsoorten niet gehoord hebben, terwijl het biotoop (habitat) van de betreffende soort wel aanwezig was. We denken dan aan Fitis, Tuinfluiter, Spotvogel, Fluiter en Zwarte Specht.

We waren ook nieuwsgierig wat

er zoal in de nestkasten zal broeden! Er hangen er zoveel dat het een zware klus is om ze ieder jaar te controleren en schoon te maken. Meer variatie in nestkasttypen is gewenst.

Kortom een excursie die een aantal bosvogels opleverde, die zich goed lieten zien. Zeker voor herhaling vatbaar.

WILLEM VEENHUIZEN

VOOR U GELEZEN.

Het verschijnsel dat zingende Spreeuwen in het voorjaar met hun vleugels klapperen is wel bekend. De reden waarom ze dit doen is niet meteen duidelijk. Het kan zijn dat ze daarmee concurrerende mannetjes willen afschrikken of dat ze er wijfjes mee willen aantrekken. In Bird Study van maart 1990 staat een beschrijving van een onderzoek wat is gedaan in Antwerpen naar de functie van de zang en het vleugelklapperen bij de Spreeuw. Dit onderzoek werd gedaan bij gekooide vogels. In twee volièrres kregen telkens vier mannetjes Spreeuwen de gelegenheid om ieder minstens één nestkast te bezetten. Daarna werd er een wijfje of een mannetje in de volièrres losgelaten. Het gedrag van de mannetjes voor en na de introductie van de vreemde soortgenoot werd met elkaar vergeleken.

Als er een mannetje in de kooi werd losgelaten gingen de gevestigde Spreeuwemannetjes meer bij en op hun nestkast zitten dan ze tevoren deden. Verder veranderde er niets in hun gedrag.

Werd er een vrouwtje in de kooi geïntroduceerd dan gingen de mannetjes de volgende dingen meer doen: bij hun kast zitten, in hun kast zitten, zingen, met de vleugels slaan en slepen met nestmateriaal. De belgische onderzoekers concluderen uit deze resultaten dat de zang en het vleugelklapperen bij de Spreeuw vooral dient voor het aantrekken van een wijfje. Als aanvullend

argument noemen ze nog het resultaat uit niet gepubliceerd onderzoek dat het vleugelklapperen sterk afneemt als een mannetje eenmaal een wijfje heeft verworven. Om andere mannetjes weg te jagen of af te schrikken gebruiken Spreeuwen blijkbaar andere tactieken.

Uit een Fins onderzoek, beschreven in hetzelfde nummer van Bird Study, blijkt dat de stand van sommige broedvogels varieert met de stand van kleine knaagdieren en hun predatoren. Het aantal kleine knaagdieren in Lapland varieert in een vier- tot vijfjaarlijkse cyclus. De stand van Wezel en Hermelijn als belangrijkste muizeneters gaat met de knaagdierstand op en neer, al loopt de Hermelijn daar wat bij achter. In de jaren na een goed muizenjaar is de predatorstand hoog en de muizenstand laag. Wezel en Hermelijn schakelen dan over op vogels en plunderen dan veel nesten van soorten die broeden op voor hen bereikbare plaatsen zoals op de grond of in holen met een grote opening. Dit blijkt uit twee vergelijkingen.

- Uit een vergelijking van de broedvogelaantallen van Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger blijkt dat de eerste soort varieert met de muizenstand en de tweede niet. Gekraagde Roodstaarten broeden dan ook in nestkasten met een grote opening of in natuurlijke holen op of bij de

grond. De Bonte Vliegenvanger broedt vrijwel alleen in nestkasten met een kleine opening. De populatie van de Gekraagde Roodstaart herstelt zich in ongeveer drie jaar van de verliezen door een hoge predatie in het jaar na een goed muizenjaar.

- Uit een vergelijking van broedvogelpopulaties van alpiene heide met die van montaan Berkenbos blijkt dat de heidesoorten op en neer gaan

met de stand van de kleine knaagdieren en de bossoorten niet. Tot de bossoorten hoorden Moerassneeuwhoen, Blauwborst, Koperwiek, Fitis, Keep, Barmsijs, en Rietgors. Op de alpiene heide werden aangetroffen Alpensneeuwhoen, Graspieper, Blauwborst, Tapuit en Sneeuwgorst. Deze soorten broeden daar laag bij of op de grond.

JAN WOUTERS

VOGELVARIA

ZWEMMENDE OEVERZWALUW

Tijdens mijn verblijf in Israel stond ik ergens in september bij een visvijvertje nabij Bet-Haoshitta naar een groepje zwaluwen te kijken. Leuk was dat dat groepje uit 6 soorten zwaluwen bestond maar daar gaat het hier niet om. Na een tijdje daar gekeken te hebben klonk er aan de andere kant van de vijver een luid gepiep en gekrijs van de Oeverzwaluwen. Er bleek nl. een juveniele Oeverzwaluwen te water geraakt te zijn, vermoedelijk door een botsing met één van de draden die boven de visvijver gespannen waren om de Pelikanen, Aalscholwers en Visarenden eruit te houden. Ik verwachtte natuurlijk dat hij zou verzuipen maar wie schetste mijn verbazing (ja wie?) toen de zwaluw naar de oever begon te "zwemmen" door zich met zijn vleugels naar de oever te ploeteren en het nog haalde ook! Daarbij werd hij luid aangemoedigd door de Oever- en Huiszwaluwen. Alleen lullig dat hierdoor een Mangoest aangelokt werd die de zwaluw opvrat zogauw die de oever bereikt had. Later heb ik nog even de diepte gecontroleerd om te kijken of de vogel niet stiekem op de bodem kon lopen, maar het bleek er toch zeker 40 cm diep te zijn dus hij moet wel echt gezwommen hebben.

PIERRE VAN DER WIELEN

VROEGE KWARTELWAARNEMING

Op 9 april van dit jaar hoorde ik tijdens een BSP-inventarisatie in de boswachterij Hapert een Kwartel roepen. Na wat zoekwerk bleek de vogel in een ruig grasland langs de Goorloop (bij de boomkwekerij) te zitten. Normaal worden hier de eerste kwartels eind april - begin mei gehoord. Andere vroege waarnemingen in de Avifauna van Noord-Brabant waren: 26-02-64 Steenberg, 08-03-59 Oosterhout, 15-03-61 Stiphout. In een oude Blauwe Klauwier vond ik nog een vroege datum: 04-04-85 Bladel.

Leuk in dit verband is het volgende wat ik in Israel van een medeteller hoorde en later ook terugvond in "The birds of Israel". Beide vermeldden dat Kwartels in het vroege voorjaar (maart-april) in Israel broeden en pas daarna naar noordelijkere streken vertrekken om daar een nieuw broedsel groot te brengen. Ook de jonge vogels uit deze broedsels zouden al tot broeden komen. Mocht dit zo zijn dan kunnen de Kwartels die zo vroeg opduiken mogelijk verklaard worden door wegtrekkende vogels van mislukte broedsels en zijn de roepende Kwartels die soms tot in juni aankomen (of lijken aan te komen?) misschien eerstejaars vogels???

Nog raadsels genoeg over dit kleine en mooie vogeltje.

PIERRE VAN DER WIELEN

N.B. Het volgende stukje is al in juli geschreven, voor het zeker was dat het zo'n grote invasie zou worden.

OP WEG NAAR ALWEER EEN KRUISBEKKENINVASIE ?

Van 6 - 21 juli verbleven Bram, Chris, ondergetekende en vele andere jeugdbonders in de Elzas. Al tijdens het opzetten van de tenten werden de eerste Kruisbekken gehoord en het ge'kiep' is daarna niet meer van de lucht geweest. Vrijwel iedere dag werden forse groepen, tot meer dan 200 exx. gezien op trek naar het zuiden en zuidwesten. In deze periode heb ik er enkele honderden of zelfs duizenden gehoord en gezien. Het werkelijke aantal moet dan ook in de tienduizenden lopen.

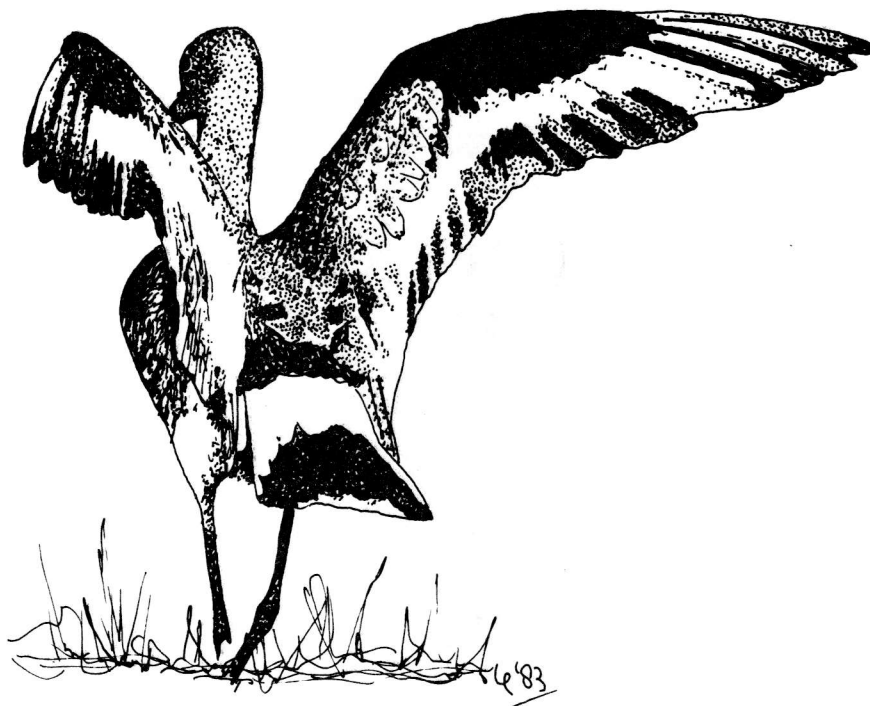
Ook in de lage landen bereiken me de laatste dagen steeds meer waarnemingen van vooral het waddengebied en de Veluwe en ook hier zijn de eerste groepjes al gezien. Ennuh, in het noorden bleken meerdere groepen vergezeld te gaan van Grote Kruisbekken en in een geval zelfs van een Witbandkruisbek.....

PIERRE VAN DER WIELEN

VROEGE BOOMPIEPERS

Bij een bezoek aan de Landschotse Heide op 3 maart 1990 hoorde ik langs het pad tussen de Keienhurk en het Berkven al 2 fanatiek zingende Boompiepers. De Avifauna van Noord-Brabant geeft als vroegste waarneming 23 maart 1959 1 ex. op de Kampina. Nu heb ik vrijwel ieder jaar sinds 1985 vroegere waarnemingen vanaf 16 maart 1987 Strabrecht, maar zó vroeg was me nog nooit gelukt. Dat het nog beter kan vond ik in Dutch Birding (10) 3: 1 ex te Maarheeze op 1 februari 1988!

PIERRE VAN DER WIELEN

KAUWEN KRAKEN BOSUILENWONING

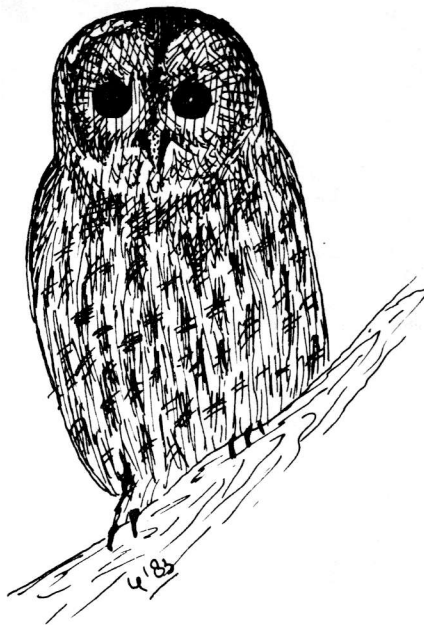
Op 18 april jl. belde Cees van Limpt me op of ik belangstelling had om jonge Bosuilen te ringen. In een van de nestkasten die hij controleert zaten twee jongen. Wij er naar toe. Bij de kast, in de Bus in Reusel, aangekomen zag ik dat ze vrijwel geheel vol zat met takken. Met moeite kon ik 1 jonge Bosuil ontwaren. De kast zat zo vol dat de oude uilen niet meer in de kast konden om de jongen te voeren. Cees had twee dagen tevoren nog gecontroleerd en ook wel gezien dat er Kauwen in de kast genesteld hadden, maar toen hadden de twee jongen nog volop de ruimte.

Na een hoop takken verwijderd te hebben kon ik bij een jong komen. Hij was licht gewond aan een van de poten. Het andere jong zat niet meer in de kast maar bleek op de grond te zitten, gewond aan beide poten en in zijn gezicht. Waarschijnlijk was hij door de nestelende Kauwen uit de kast getrokken, iets wat bij zijn grotere "broertje" niet gelukt was. Zijn toestand leek me niet al te best. Daarom heb ik alleen de grootste geringd. Wel heb ik ze beide weer in de leeggemaakte nestkast gezet. Op hoop van zegen. Toen Cees een week later weer controleerde waren de jongen weg en zat er een kauwenest in de kast. Daarvan heb ik later ook nog de jongen kunnen ringen.

Het is bijna onvoorstelbaar dat zo'n grote uil zijn jongen uit het nest laat gooien door Kauwen. Zeker als je weet hoe agressief ze kunnen reageren tegen indringers. Toen wij bij de kast waren, was er minstens 1 oude uil in de buurt maar hij viel niet aan.

Uit de literatuur is wel bekend dat broedende vrouwtjes of vrouwtjes met jongen door Kauwen werden bedolven onder nestmateriaal (zie o.a. Limosa 59(1986):91-93). Dat de Kauwen optreden tegen jonge Bosuilen door ze uit het nest te gooien of proberen te gooien kwam ik nog niet tegen.

JAN WOUTERS

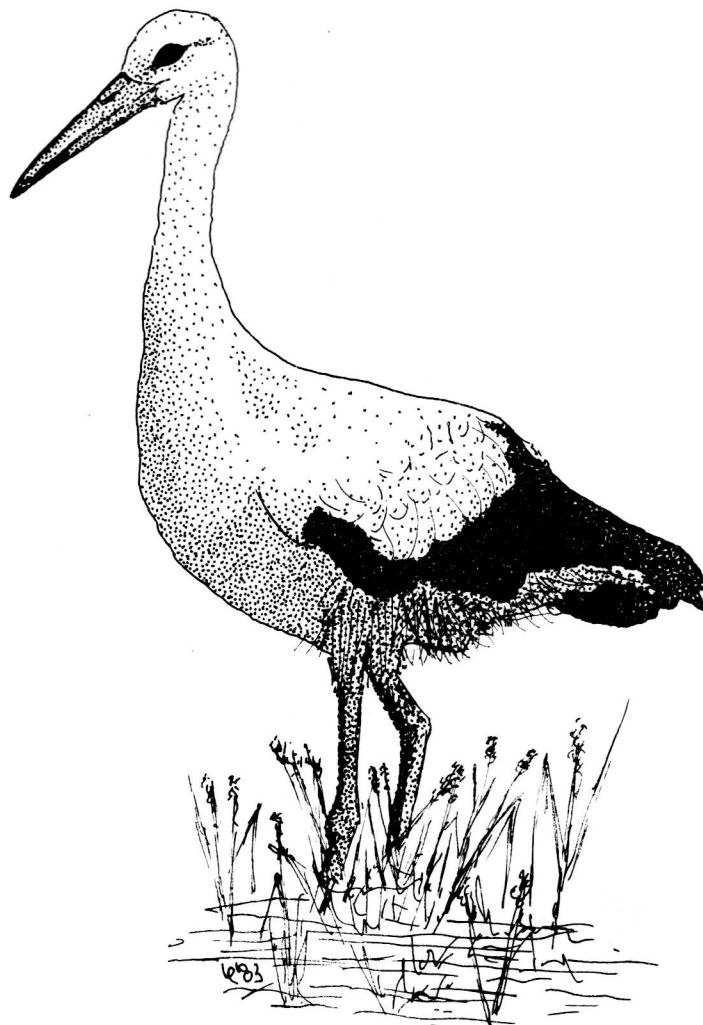

LATE WESPENDIEFWAARNEMING

Op 24-10-89 zag ik bij het Witholland Ven op de Landschotse Heide een Wespendif vliegen naar het zuiden. Dankzij een groepje van 5 Zwarte Kraaien was de vogel zo vriendelijk om wat dichterbij te komen waardoor ik kon zien dat het hier om een eerstejaars vogel ging, zoals gebruikelijk zo laat in het jaar. De laatste datum genoemd voor de Kempen is 7-10-78, terwijl in de streek rond Postel en Mol (België) de laatste waarnemingen van 1-11-73 en 1-11-74 zijn.

PIERRE VAN DER WIELEN

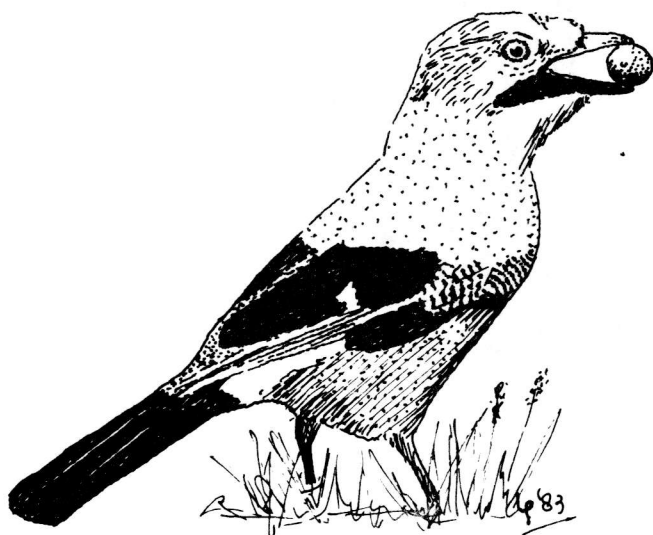

WIST U DAT ...

- Het bestuur van de VWG op de septembervergadering bijna helemaal afwezig was.
- Alleen Rob op zijn post was.
- De rest in het buitenland zat.
- Die zich persoonlijk hadden aangetrokken dat de trek was begonnen.
- Peer Busink met iets zeer groots bezig is.
- Dit het grootste VWG-project is tot nu toe.
- Hiervan het einde nog niet in zicht is.
- Dit wel in orde komt, Peer kennende.
- Hij hulp zoekt onder de VWG-leden.
- Iedereen dit natuurlijk al weet.
- Elke bijdrage, hoe klein ook, steeds welkom is.
- De LWVT-simultaantellingen redelijk goed bezocht worden.
- Alleen het weer niet zo meewerkt.
- Er nog tellingen zijn op 3 en 17 november.
- De Klapekstertellingen ook al weer snel beginnen.
- Jij je kunt opgeven bij Tom of Piet.
- Het Zeelandweekend al snel dichterbij komt.
- Dit de vuurdoop is van de nieuwe feestcommissie.
- De vorige feestcommissie goed was.
- De nieuwe toch al een punt voor ligt.
- Ze er namelijk beter uit ziet.
- Deze mening geheel voor rekening van de schrijver is.
- De broedvogelinventarisatie van 1991 al in 1990 begint.
- Je dit maar aan Pieter Wouters moet vragen.
- Het maar goed is dat ik dit allemaal opschrijf.
- Ik het anders toch zou zeggen.

Houdoe,

PIET

INHOUD: jaargang 16 no. 2 (1990)

Henk Hendriks	Bijzondere waarnemingen in de Kempen 1989.	1
Willem Veenhuizen	Vogels van de stad Eindhoven: bijzondere waarnemingen t/m augustus.	13
Kees Hendriks	Vogels zoeken in Ierland.	14
Jan Wouters	Nogmaals tuinvogels in de winter.	18
Willem Veenhuizen	Onbekende gebieden: Landgoed "De Wielewaal" te Eindhoven.	20
Jan Wouters	Voor U gelezen.	22
VOGELVARIA.		
Pierre vd. Wielen	Zwemmende Oeverzwaluw.	24
Pierre vd. Wielen	Vroege Kwartelwaarneming.	24
Pierre vd. Wielen	Op weg naar alweer een Kruisbekkeninvasie?	25
Pierre vd. Wielen	Vroege Boompiepers.	25
Jan Wouters	Kauwen kraken Bosuilenwoning.	26
Pierre vd. Wielen	Late Wespendifwaarneming.	27
Piet van Happen	Wist U dat...	28

Tekeningen: Ernest van Asseldonk
Marco Bakermans
Fred Geven
Lex Peeters
Pieter Wouters